

Ej klassificerbar historia

Det är viktigt att ibland stanna upp och reflektera kring den egna verksamheten, om den historiska forskningens mål och mening, om dess metod och innehåll. Herodotos gamla devis om att historia har med berättande att göra och att den som berättar är en *histor*, en kunnig man, har sedan länge förpassats till arkivhyllorna. Så också den medeltida synen på historia som en livets lärarinna, även om vi nog ibland gärna betonar möjligheterna av att människan kan lära av det förflutna.

Enligt uppslagsverken, exempelvis *Nationalencyklopedin*, är historia dels den förflutna verkligheten, dels utforskningen av denna verklighet. Eftersom historia i betydelsen universitetsämnet historia är en utforskande verksamhet som syftar till att producera ny kunskap om den förflutna verkligheten blir följdriktigt också metod av avgörande betydelse. Även om det råder pluralism inom det historiska metodologiska fältet så brukar de flesta föra fram källkritiken som A och O för att begripliggöra vad det är vi historiker sysslar med när vi hanterar spåren av det förflutna. Synen är fortfarande definierande för den historiska verksamheten, åtminstone lär vi våra grundstudenter det.

Men även med en basal kunskap i historia, utifrån kriterierna ovan, är det inte alla gånger lätt att avgöra vad som kännetecknar en historisk text. Är det hur förflutenheten behandlas, alltså källorna och metoderna, eller de teoretiska perspektiven vi anlägger för att tillsammans med metoderna komma åt den historiska verkligheten? Eller är det vad vi väljer att studera i det förflutna, själva studieobjektet, som avgör huruvida en text är att betrakta som historisk eller ej? Historia ska ju som bekant studera samhället och människan i all sin bredd vilket innefattar politik, ekonomi, socialt liv och kultur.

För mig som redaktör är detta viktiga frågor och de aktualiseras nästan varje dag som jag arbetar. För hur bör en uppsats se ut för att bli pu-

blicerad i *Historisk tidskrift*? Uppsatserna och de andra texttyperna ska vara ”av betydande intresse för de vetenskapliga disciplinerna historia och ekonomisk historia i Sverige” samt i ”alla tillämpliga delar följa *Historisk tidskrifts* manuskriptanvisningar”, formuleras det på tidskriftens hemsida. Men sedan är det upp till lektörer, redaktör och redaktion att avgöra och värdera inriktningen och innehållet.

Det är inte alla gånger lätt att dra upp gränserna för vad som är rätt eller fel. Ibland önskar jag att vi hade en kategori av oklassificerad historia och ekonomisk-historia i *Historisk tidskrift*. En sådan skulle kunna fånga upp texter som av olika anledningar inte går att placera i de vanliga facken eller som bara delvis kan klassificeras som historiska eller ekonomisk-historiska. De rör sig ofta i gränslandet i fråga om både form och innehåll.

Nu är jag inte först med att formulera en sådan tanke. *American Historical Review* införde för ett tag sedan just en sådan kategori av vetenskapliga texter: ”History Unclassified”. Det handlar om ovanliga och överraskande bidrag som inte passar in i gängse uppsatsmallar. Som den amerikanska redaktionen beskriver det: Det handlar om

archival stories and off beat discoveries, unexpected connections with other fields, and research experiences that raise new methodological questions. We are open to historical writing and presentation in new formats, and to literary explorations of new epistemologies derived from emergent technologies, insights from the age of the Anthropocene, or recent developments that have transformed our understanding of what constitutes an archive and an archivist.¹

Det är bara att gratulera *American Historical Review* som vågat ta steget till att införa en sådan nyskapande och kreativ kategori av ej klassificerbar historia, något som säkert kommer stimulera och inspirera till gränsöverskridande textproduktioner. Min uppfattning är att antalet sådana här icke klassificerbara texter snarare kommer öka än minska i antal i Sverige och i de nordiska länderna, då historiefältet håller på att brytas upp i allt fler självständiga forskningsinriktningar och gränsöverskridande ämnen.

Stockholms universitet

BO ERIKSSON

1. <<https://www.historians.org/publications-and-directories/american-historical-review/about-the-american-historical-review>> (18/1 2021).